

Izviješće o Ex-ante procjeni

Sažetak

Financijski instrumenti
Zapošljavanje i društveno poduzetništvo

Operativni program "Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020."
ESIF 2014 – 2020

Sažetak Konačnog izvješća

Izrada ex-ante procjene financira se sredstvima Tehničke pomoći Europskog socijalnog fonda u sklopu Operativnog programa
"Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.

Sadržaj publikacije materijala isključiva je odgovornost autora.

U ex-ante procjeni za financijske instrumente u području zapošljavanja i socijalnog poduzetništva u okviru Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020." provedenoj u razdoblju od travnja do lipnja 2018. utvrđeni su *tržišni problemi* i *tržišni nedostaci* u sljedećim područjima:

1. financiranje viših stupnjeva obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja;
2. zapošljavanje osoba s nedovoljnim radnim iskustvom;
3. financijska isključenost skupina u nepovoljnom položaju;
4. financiranje socijalne infrastrukture, te projekata i subjekata društvenog poduzetništva.

Tržišni problemi

U kontekstu tržišnih problema u financiranju viših stupnjeva obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja, utvrđeno je:

- da postoje značajni problemi u financiranju viših stupnjeva obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja koji se prvenstveno ogledaju u nenastavljanju obrazovanja krajnjih primatelja nakon završene razine NSKO 3, te nesudjelovanju odraslih osoba u nekom vidu obrazovanja;
- da se predmetni problemi ne mogu ni u približno dovoljnoj mjeri adresirati ponudom komercijalnih financijskih proizvoda dostupnih na tržištu; te konačno
- da je nužna intervencija u vidu implementacije financijskih instrumenata kako bi se predmetni tržišni problemi uspješno uklonili.

U kontekstu tržišnih problema u zapošljavanju osoba s nedovoljnim radnim iskustvom, utvrđeno je:

- da postoje značajni, strukturni problemi u zapošljavanju osoba sa iskustvom kraćim od dvije godine;
- da poslodavci zapošljavanje osoba sa nedovoljnim iskustvom smatraju značajnim problemom;
- da se predmetni problemi ne mogu adresirati ponudom komercijalnih financijskih proizvoda dostupnih na tržištu; te konačno
- da je nužna intervencija u vidu implementacije financijskih instrumenata kako bi se predmetni tržišni problemi uspješno uklonili.

U kontekstu tržišnih problema financijske isključenosti skupina u nepovoljnom položaju, utvrđeno je:

- da u RH postoje brojne društvene skupine u nepovoljnom položaju, koje su pod povećanim rizikom od siromaštva;
- da je prezaduženost u RH izrazito visoka;
- da postoji veza između siromaštva, prezaduženosti, i financijske isključenosti, te da su društvene skupine u nepovoljnom položaju posebno ranjive u tome smislu;
- da je nužna intervencija u vidu implementacije financijskih instrumenata kako bi se predmetni tržišni problemi djelomično umanjili.

U kontekstu tržišnih problema financiranja socijalne infrastrukture, te projekata i subjekata društvenog poduzetništva, utvrđeno je:

- da postoji nedostatak pouzdanih sekundarnih izvora podataka iz kojih je moguće pouzdano procijeniti potražnju za financiranjem u području društvenog poduzetništva, odnosno procijeniti veličinu sektora društvenog poduzetništva općenito;
- da je ponuda tržišnog financiranja specifičnog za područje društvenog poduzetništva nepostojeća, odnosno da je pristup financiranju društvenim poduzećima vrlo značajno otežan, te da su financijske prepreke za razvoj društvenog poduzetništva u RH vrlo značajne;
- da subjekti civilnog društva i zadruge predstavljaju značajan potencijal u smislu razvoja sektora društvenog poduzetništva, odnosno da se brojni subjekti iz toga sektora koji se trenutno ne identificiraju kao društvena poduzeća ipak mogu kvalificirati kao takva;
- da su potrebe za socijalnim uslugama u RH značajne, te da postoji nerazmjer ponude i potražnje tih usluga;
- da u EU postoji značajan trend prijenosa pružanja socijalnih usluga sa javnih subjekata na subjekte društvenog poduzetništva;
- da je sličan trend prisutan i u RH, ali da je sektor društvenog poduzetništva podkapacitiran, između ostaloga vrlo značajno i u financijskom smislu;
- da sektor društvenog poduzetništva ne uživa podršku mreže potpornih institucija za MSP;
- da se financijski problemi ne mogu, ni u približno dovoljnoj mjeri, adresirati ponudom komercijalnih financijskih proizvoda dostupnih na tržištu; te konačno
- da je nužna intervencija u vidu implementacije financijskih instrumenata kako bi se predmetni tržišni problemi uspješno uklonili.

Tržišni nedostaci

U kontekstu nedostatka financiranja viših stupnjeva obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja, evidentna je prisutnost tržišnog nedostatka dominantno prouzročenog *nepotpunim tržištem i nedostatnom proizvodnjom meritornih dobara* (eng. incomplete markets and underproduction of merit goods), uz elemente *isključenosti i nejednakosti* (eng. exclusion, inequality), *ograničenog pristupa financiranju* (eng. limited access to finance), te *informacijske asimetrije* (eng. informational asymmetry).

U kontekstu zapošljavanja osoba s nedovoljnim iskustvom, evidentna je prisutnost tržišnog nedostatka dominantno prouzročenog pozitivnim eksternalijama (eng. positive externality) i transakcijskim troškovima (eng. transaction costs).

U kontekstu financijske isključenosti skupina u nepovoljnom položaju, evidentna je prisutnost tržišnog nedostatka dominantno prouzročenog *problemima nejednakosti* (eng. inequality issues), uz elemente *isključenosti i nejednakosti* (eng. exclusion, inequality), te *ograničenog pristupa financiranju* (eng. limited access to finance).

U kontekstu nedostatka financiranja projekata i subjekata društvenog poduzetništva, te socijalnih usluga, evidentna je prisutnost tržišnog nedostatka dominantno prouzročenog *nepotpunim tržištem i nedostatnom proizvodnjom meritornih dobara* (eng. incomplete markets and underproduction of merit goods) *ograničenog pristupa financiranju* (eng. limited access to finance), te *informacijske asimetrije* (eng. informational asymmetry).

Investicijski jaz

U kontekstu tržišnih problema u financiranju viših stupnjeva obrazovanja i cjeloživotnog obrazovanja, utvrđen je investicijski jaz u visini od oko 1,1 mlrd EUR.

U kontekstu tržišnih problema u zapošljavanju osoba s nedovoljnim radnim iskustvom, utvrđen je investicijski jaz u visini od oko 325,2 mln EUR.

U kontekstu tržišnih problema financijske isključenosti skupina u nepovoljnom položaju, utvrđen je investicijski jaz u visini od oko 330,5 mln EUR

U kontekstu tržišnih problema financiranja socijalne infrastrukture, te projekata i subjekata društvenog poduzetništva, utvrđen je investicijski jaz u visini od oko 44,6 mln EUR.

Financijski instrumenti i proizvodi

Shodno utvrđenim tržišnim problemima i tržišnim nedostacima, predloženi su sljedeći financijski instrumenti odnosno financijski proizvodi, sa pripadajućim alokacijama:

1. Zajmovi za financiranje visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja (40 mln EUR);
2. Zajmovi za financiranje zapošljavanja osoba sa nedovoljnim radnim iskustvom (30 mln EUR)
3. Zajmovi za ublažavanje financijske isključenosti (20 mln EUR);
4. Zajmovi za financiranje socijalne infrastrukture i projekata društvenog poduzetništva (10 mln EUR);
5. Fond rizičnog kapitala za financiranje socijalne infrastrukture i projekata društvenog poduzetništva (10 mln EUR).

Provedba financijskih instrumenata

Ex-ante procjena predlaže objedinjenu upravljačku strukturu kroz koju bi HAMAG-BICRO kao TPFI uspostavio jedan fond fondova iz kojega bi se uz angažman do tri različita financijska posrednika uspostavili financijski instrumenti/proizvodi gore navedeni pod rednim brojevima od 1. do 4., dok bi se financijski proizvod pod 5. pod upravljanjem jednog financijskog posredniha uspostavio financiranjem iz fonda fondova koji bi prema preporuci ex-ante procjene uspostavio EIF kao TPFI.

Ex-ante procjena je utvrdila usklađenost predviđenih financijskih instrumenata sa ostalim oblicima javnih intervencija.